

Protocol medisch handelen

Gebaseerd op het standaard protocol van de PO-Raad en aangepast voor scholen binnen Katholieke Scholenstichting Utrecht (KSU)

Datum laatste wijziging: 12 juni 2026

Versie	Datum	Auteur	Wijziging
01	11 juni 2026	O&K (KC)	nvt

VERWANTE DOCUMENTEN

- [Bijlage 1 – Formulier voor handelen bij ziek worden op school](#)
- [Bijlage 2 – Formulier voor verstrekken medicijnen op verzoek](#)
- [Bijlage 3 – Formulier voor toestemming tot het uitvoeren van voorbehouden medische handelingen](#)
- [Bijlage 4 – Formulier voor bekwaamheidsverklaring tot uitvoeren van voorbehouden medische handelingen](#)
- [Bijlage 5 – Handelen bij calamiteiten](#)
- [Bijlage 6 – Toelichting op aansprakelijkheid bij uitvoeren Wet BIG geregistreeerde handelingen](#)
- [factsheet-gezondheidszorg-in-onderwijstijd-oktober-2021-3.pdf](#)

Inhoudsopgave

Protocol medisch handelen.....	1
Introductie.....	3
Drie soorten medisch handelen	4
1. Handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt.....	4
2. Handelingen waarvoor de wet BIG wel geldt (voorbehouden medische handelingen).....	4
3. Noodsituatie	5
Situaties die vragen om medisch handelen op school	6
Het kind wordt ziek op school	7
Uitgangspunt en algemene handelwijze.....	7
Ouders niet bereikbaar	7
Het verstrekken van medicijnen op verzoek	8
Uitgangspunten verstrekken medicijnen op verzoek	8
Verstrekken medicijnen op verzoek vastleggen en periodiek evalueren	9
Praktische adviezen bij verstrekken medicijnen op verzoek	9
Het opbergen van medicijnen op school	9
Nodig voorafgaand aan het verstrekken van medicijnen op verzoek	10
Het verrichten van medische handelingen onder Wet BIG.....	11
Het verrichten van medische handelingen onder Wet BIG door derden.....	11
Verrichten van medische handelingen onder Wet BIG door medewerkers school	11

Introductie

Leerkrachten op school worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn door een insectenbeet. Daarnaast krijgen leerkrachten in toenemende mate het verzoek van ouders of verzorgers om hun kinderen door de arts voorgeschreven medicatie toe te dienen. In voorkomende gevallen wordt er ook werkelijk medisch handelen van leerkrachten gevraagd, zoals het geven van sondevoeding en het toedienen van een injectie. Met de komst van Passend onderwijs krijgen meer basisscholen met deze vragen te maken.

Protocol medisch handelen is essentieel om aansprakelijkheid en uitvoerbaarheid vooraf vast te leggen.

Het uitvoeren van medische handelingen op school brengt risico's met zich mee, ook op juridisch gebied. Het is van belang dat er in deze situaties gehandeld wordt volgens een vooraf afgesproken en ondertekend protocol.

Daarnaast vraagt het uitvoeren van medische handelingen, of het toezicht houden op de gezondheidssituatie van een leerling, tijd en aandacht van de leerkracht. ***Uitgangspunt is dat de medische handelingen niet ten koste gaan van de onderwijstijd aan de groep waarin de leerling zich bevindt.*** Uitvoering van de medische handeling kan tenslotte consequenties hebben voor het onderwijsproces, het welzijn van leerling, de leerkracht en overige leerlingen. Ook daarom is het belangrijk vooraf de uitvoerbaarheid en consequenties van de gevraagde zorg te bespreken en afspraken vast te leggen.

Voorliggend protocol is een leidraad

In dit protocol is vastgelegd hoe er binnen KSU-scholen wordt omgegaan met medisch handelen op school. Dit protocol is bedoeld om duidelijkheid te geven over verschillende vormen van medisch handelen aan ouders, leerkrachten en leerlingen.

De schoolleiding is verplicht om voor elke leerling met een behoefte aan gezondheidszorg, samen met de ouders te onderzoeken of en hoe deze zorg onder schooltijd kan worden georganiseerd.

De KSU streeft ernaar kinderen een passende plek in het basisonderwijs te bieden. Wanneer het mogelijk is binnen het reguliere basisonderwijs te blijven, beoordelen we per casus hoe en in hoeverre dit mogelijk is. Streven is de leerling in de klas te houden, binnen de geldende voorwaarden betreft bekwaamheid, aansprakelijkheid en praktische uitvoerbaarheid.

Voorliggend protocol is bedoeld als leidraad en dekt daarmee niet alle voorkomende gevallen. De schoolleiding beslist over specifiek medisch handelen op school. Er kan door de schoolleiding advies worden ingewonnen bij de plaatselijke GGD, het regionaal expertisecentrum of het samenwerkingsverband passend onderwijs.

Voor de leesbaarheid van het stuk zullen we hierna spreken over ouders wanneer wij ouder(s) en verzorger(s) bedoelen. Daar waar gesproken wordt over 'medewerker van de school' wordt in veel gevallen de leerkracht bedoeld, maar niet uitsluitend, vandaar de keuze voor 'medewerker'.

Drie soorten medisch handelen

We onderscheiden drie soorten medisch handelen.

1. Handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt

Dit zijn handelingen waarvoor normaal gesproken geen zorgverlener wordt bezocht. Bijvoorbeeld het geven van medicijnen (pijnstilling, gedragsregulatie, anti-allergie), het behandelen van een wond of insectenbeet, etc.

Elke KSU-school verleent – onder voorwaarden – medewerking aan het verrichten van medische handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt.

- ➔ De school zorgt ervoor dat er van elke leerling een ondertekend formulier beschikbaar is, met daarin relevante informatie voor het handelen bij ziek worden op school ([Bijlage 1](#));
- ➔ Bij het verstrekken van medicijnen:
 - moeten er vooraf afspraken zijn gemaakt tussen ouders en school,
 - wordt voldaan aan de uitgangspunten zoals beschreven in dit protocol
 - wordt een ondertekend formulier voor het verstrekken van medicijnen overlegd ([Bijlage 2](#)).

In overeenstemming met het arbeidsrecht geldt voor de individuele medewerker dat hij of zij kan en mag weigeren om handelingen uit te voeren waarvoor hij of zij zich niet bekwaam acht.

2. Handelingen waarvoor de wet BIG wel geldt (voorbehouden medische handelingen)

De Wet BIG noemt 14 potentieel risicovolle medische handelingen. Deze mogen beroepsmatig alleen zelfstandig worden uitgevoerd door volgens deze wet bevoegde zorgverleners en worden daarom **voorbehouden medische handelingen** genoemd. Het gaat bijvoorbeeld om het geven van injecties en het toedienen van sondevoeding.

Het is toegestaan om, onder voorwaarden, een andere persoon in opdracht van een zelfstandig bevoegde beroepsmatige zorgverlener een voorbehouden medische handeling uit te laten voeren. Hiervoor geldt dat dit alleen op basis van vrijwilligheid kan worden aangeboden door een medewerker. Een arts kan in dat geval een medewerker handelingsbekwaam verklaren en deze bekwaamheid ondersteunen met een ondertekende verklaring van bekwaamheid. De arts is dan medeverantwoordelijk, de medewerker blijft aansprakelijk voor zijn handelen. Delegeren van het verrichten van deze handelingen aan medewerkers van school moet met grote zorgvuldigheid worden omgeven.

Regelgeving rondom voorbehouden handelingen is te vinden in: [Factsheet gezondheidszorg in onderwijstijd | Brochure | Rijksoverheid.nl](#). Een toelichting op de aansprakelijkheid bij het uitvoeren van voorbehouden handelingen staat in [Bijlage 6](#).

De schoolleiding kan kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het uitvoeren van een voorbehouden medische handeling.

De KSU geeft met dit protocol ruimte voor het verlenen van medewerking aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een voorbehouden medische handeling. In voorkomende gevallen vraagt het bestuur aan de schoolleiding om:

- ➔ Bij specifieke (niet veel voorkomende) casuïstiek contact op te nemen met het bestuur;
- ➔ Rekening te houden met de genoemde uitgangspunten in dit protocol;

- Afspraken vast te leggen;
- Leerkrachten uit te leggen welke vrijheid zij hebben in het maken van individuele keuzes;
- Leerkrachten en ouders uit te leggen wanneer sprake is van bekwaamheid (zie wettelijke regels);
- Alleen met een schriftelijke en door een arts ondertekende verklaring van bekwaamheid, over te gaan tot het uitvoeren van medische (BIG) handelingen;

Het formulier om afspraken vast te leggen voor het uitvoeren van een voorbehouden handeling is te vinden in [Bijlage 3](#). Een formulier om de verklaring van bekwaamheid schriftelijk vast te leggen is opgenomen in [Bijlage 4](#).

3. Noodsituatie

De wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen, naar beste weten en kunnen. Volg hierbij de algemene richtlijn voor handelen bij calamiteiten, zie hiervoor [Bijlage 5](#).

Situaties die vragen om medisch handelen op school

Er zijn verschillende situaties waarin medisch handelen wordt gevraagd:

1. Het kind wordt ziek op school;
2. Verstrekken van medicijnen op verzoek;
3. Verrichten van voorbehouden medische handelingen.

In de volgende hoofdstukken staat per situatie de handelwijzen beschreven.

Het kind wordt ziek op school

Indien een leerling ziek wordt of een ongeluk krijgt op school, moet de leerkracht direct bepalen hoe hij moet handelen. We adviseren onze scholen om jaarlijks relevante informatie per leerling vast te leggen ten behoeve van het handelen bij ziek worden op school. Een voorbeeldformulier is opgenomen in [Bijlage 1](#).

Uitgangspunt en algemene handelwijze

In zijn algemeenheid is een leerkracht niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. ***Uitgangspunt is dat een kind dat ziek is, naar huis moet.*** De schoolleiding zal, in geval van ziekte, altijd contact op moeten nemen met de ouders om te overleggen wat er dient te gebeuren (is er iemand thuis om het kind op te vangen, wordt het kind gehaald of moet het gebracht worden, moet het naar de huisarts, etc.?).

Ook wanneer een medewerker inschat dat het kind met een eenvoudig middel geholpen kan worden, moet eerst contact worden gezocht met de ouders. Vraag in dat geval om toestemming aan de ouders om een bepaald middel te verstrekken. Het is raadzaam het kind eerst met de ouder te laten bellen om de klachten toe te lichten.

Ouders niet bereikbaar

Lastig is het wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. Het kind kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Ook kunnen medicijnen niet met toestemming van de ouders verstrekt worden. **Verstrekken van een eenvoudig middel als ouders niet bereikbaar zijn, gebeurt alleen na overleg met de huisarts van de leerling.**

Raadpleeg bij twijfel altijd een (huis)arts. Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Wanneer de pijn blijft of de situatie verergert, is het zaak de leerling te blijven observeren. De medewerker zal in dat geval moeten handelen alsof de leerling een eigen kind is. Enkele zaken waar de medewerker op kan letten zijn wanneer het kind ziek wordt op school en de ouders niet bereikbaar zijn:

- toename van pijn;
- misselijkheid;
- verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krimpen);
- verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur) en
- verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid).

Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens lesuren. Te denken valt bijvoorbeeld aan puffjes voor astma, antibiotica, of zetpillen bij toevallen (zoals epilepsie). Ouders kunnen aan schoolleiding en medewerkers van school vragen deze middelen te verstrekken. Schriftelijke toestemming van de ouders is hierbij noodzakelijk (zie [Bijlage 2](#)). Bij langdurig medicijngebruik raden we scholen aan het gebruik en de gevraagde zorg ten behoeve van het medicijngebruik periodiek (minimaal jaarlijks) te evalueren.

Uitgangspunten verstrekken medicijnen op verzoek

Voor het verstrekken van medicijnen zijn er twee uitgangspunten:

- Allereerst is het in het kader van de Wet op Passend Onderwijs ons streven om zoveel mogelijk kinderen zo normaal mogelijk naar school te laten gaan. Wanneer dat lukt door ook onder schooltijd medicijnen te verstrekken of beschikbaar te hebben of een medische handeling te (laten) uitvoeren, kan de school hieraan meewerken.
- Tweede uitgangspunt is dat het onderwijsproces voor de groep niet belemmerd wordt. Dat is lastig in het algemeen te vertalen naar wat wel en niet kan, dit is afhankelijk van de grootte van de groep, de zorgzwaarte die al in de groep aanwezig is en de gevraagde zorg met betrekking tot de te verstrekken medicijnen.

Of medicijnen op verzoek kunnen worden verstrekt, is per casus verschillend. Nogmaals, elke medewerker van de KSU kan en mag medewerking aan het toedienen van medicijnen op verzoek waartoe de medewerker zich niet bekwaam acht, weigeren. De volgende factoren spelen hierin een rol en moeten afgewogen worden:

- **Wijze van toedienen.** Afhankelijk van de leeftijd van de leerling en de wijze van toedienen, wordt meer of minder van de medewerker van school verwacht. Verstrekken van een drankje, zalf of tabletten aan een oudere leerling vraagt alleen toezicht van de medewerker, waar toedienen van zetpillen of toedienen van antibiotica aan jonge kinderen meer van de medewerker vraagt en grotere consequenties heeft voor de groep.
- **Aantal verstrekkingen per tijdsperiode:** het aantal keer dat een medewerker medicijnen moet verstrekken op een dag en over een bepaalde tijdsperiode, kan invloed hebben op het normaal doorgang vinden van het onderwijs.
- **Gevraagde snelheid en frequentie van handelen.** Per ziektebeeld en consequentie van niet tijdig verstrekken van medicijnen moet hierin een afweging worden gemaakt in hoeverre een medewerker deze zorg kan leveren, hoe vaak dit nodig is en het risico dat met de snelheid gemoeid is.
- **Gevraagd toezicht op gezondheidstoestand leerling:** enkele ziektebeelden (zoals allergieën, diabetes of epilepsie) vragen om handelen op basis van de gezondheidstoestand van de leerling. Ook waar het verstrekken van medicijnen een handeling is die beperkt tijd kost, kan het continu alert zijn van een leerkracht op de vraag óf er medicijnen verstrekt moeten worden, het onderwijsproces belemmeren. Ook hier moet een zorgvuldige afweging worden gemaakt of de gevraagde zorg door de leerkracht kan worden geleverd of dat hiervoor specifieke zorg moet worden geleverd om het welzijn van de leerling voldoende te monitoren.

Verstrekken medicijnen op verzoek vastleggen en periodiek evalueren

Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden. Leg daarom schriftelijk vast om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden toegediend en op welke wijze dat dient te geschieden. Leg verder de periode vast waarin de medicijnen moeten worden verstrekt. Ouders geven hierdoor duidelijk aan wat zij van de schoolleiding en de medewerker verwachten, opdat zij op hun beurt weer precies weten wat ze moeten doen en waar ze verantwoordelijk voor zijn. Ouders blijven te allen tijde verantwoordelijk voor het tijdig aanvullen van medicijnen, de zorg voor het niet overschrijden van de houdbaarheidsdatum en het meegeven van medicijnen naar activiteiten die onder verantwoordelijkheid van school buiten het schoolgebouw plaatsvinden.

Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders overlegd worden over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school. Een goed moment om te overleggen is als ouders een nieuwe voorraad medicijnen komen brengen.

Praktische adviezen bij verstrekken medicijnen op verzoek

- Neem de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind.
- Lees goed de bijsluiter zodat u op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen van het medicijn.
- Noteer, per keer, op een aftekenlijst dat u het medicijn aan het betreffende kind gegeven heeft.
- Vraag ouders om een uitleg over en een beschrijving van noodsituaties die bij de betreffende ziekte kunnen voorkomen, hoe die te herkennen zijn en hoe te handelen;
- Als een kind niet goed op een medicijn reageert of als er onverhoopt toch een fout is gemaakt bij het toedienen van een medicijn, bel dan direct de huisarts of specialist in het ziekenhuis.
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
- Zorg er altijd voor dat u alle relevante gegevens bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van de leerling, de medicatie die is toegediend, welke reacties het kind vertoont en eventueel welke fout is gemaakt.

Het opbergen van medicijnen op school

Het bewaren van medicijnen op school moet tot een minimum worden beperkt. Het is verstandig hiervoor één persoon aan te wijzen die verantwoordelijk is voor het beheer. De medicijnen dienen in een afgesloten kast (koelkast indien dit nodig is) te worden bewaard. In geen geval worden medicijnen bewaard in het bureau van een leerkracht. De bureaula gaat te vaak open en het gevaar kan bestaan dat leerlingen de medicijnen kunnen meenemen.

Nodig voorafgaand aan het verstrekken van medicijnen op verzoek

Samenvattend, **de KSU geeft scholen ruimte aan het verstrekken van medicijnen op verzoek, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:**

- ➔ Afweging door schoolleiding en betrokken medewerker(s) in overleg met ouders over het kunnen voldoen aan de gevraagde zorg passend bij het verstrekken van medicijnen op verzoek;
- ➔ Schriftelijke verklaring ondertekend door de ouders met toestemming voor het verstrekken van medicijnen op verzoek. In deze schriftelijke verklaring staat beschreven wanneer en hoe vaak de medicatie verstrekt wordt en andere relevantie informatie betreffende het verstrekken van de medicatie;
- ➔ Werkwijze binnen de school voor het veilig bewaren van de medicijnen.

Het verrichten van medische handelingen onder Wet BIG

Het is van groot belang dat een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. Het kind heeft contact met leeftijdsgenootjes, neemt deel aan het normale leven van alledag op school en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn. Gelukkig zien steeds meer scholen in hoe belangrijk het is voor het psychosociaal welbevinden van het langdurig zieke kind om, indien dat maar enigszins mogelijk is, het naar school te laten gaan.

In uitzonderlijke gevallen vragen ouders aan de schoolleiding om BIG-handelingen (voorbehouden medische handelingen) op school te verrichten. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding, een injectie of het controleren van de bloedsuikerspiegel. In het algemeen worden deze handelingen door de Stichting Thuiszorg of de ouders zelf op school verricht. In sommige gevallen kan er sprake zijn van een PGB (persoonsgebonden budget).

Het verrichten van medische handelingen onder Wet BIG door derden

Medische handelingen onder de Wet BIG die onder schooltijd verricht moeten worden, kunnen door derden – niet zijnde medewerkers van de school, bijvoorbeeld de ouders of een specialistische verpleegkundige – worden uitgevoerd op school. Voor deze handelingen geldt het uitgangspunt dat het onderwijsproces aan de groep zoveel mogelijk ononderbroken doorgang blijft vinden. Per casus kunnen hierover afspraken worden gemaakt tussen ouders, leerling, betrokken externe(n) en de school.

Verrichten van medische handelingen onder Wet BIG door medewerkers school

Schoolbesturen nemen bepaalde verantwoordelijkheden op zich, wanneer wordt overgegaan tot het uitvoeren van een medische handeling door een medewerker. Dit hoeft niet onoverkomelijk te zijn, maar het is belangrijk van tevoren stil te staan bij de consequenties. Het zal duidelijk zijn dat de ouders voor dergelijke ingrijpende handelingen hun schriftelijk toestemming moeten geven. Zonder toestemming van de ouders kan een schoolleiding of medewerker van school niets doen.

Nodig voor verrichten van medische handeling door een medewerker van school:

- De medewerker mag op basis van vrijwilligheid en onder voorwaarden een voorbehouden handeling zelfstandig uitvoeren op school. De medewerker is niet verplicht om deze handelingen uit te voeren;
- Medewerker moet een gedegen instructie krijgen hoe de medische handeling moet worden uitgevoerd, zich bekwaam voelen en bekwaam worden verklaard door de arts die verantwoordelijk is; Een schriftelijke bekwaamheidsverklaring, ondertekend door de arts, voor de te verrichten medische handeling voor een bepaalde periode is nodig. De leerkracht is aansprakelijk voor het uitvoeren van de medische handeling (voor Toelichting zie [Bijlage 6](#));
- Schriftelijke verklaring van de ouders met toestemming aan de medewerker voor de te verrichten medische handeling voor een bepaalde periode;
- De ouders, de schoolleiding en de persoon die de handeling uit gaat voeren, dienen daarover vooraf afspraken te maken. Zo dient voor de medewerker duidelijk te zijn wat hij moet doen en waar en wanneer de handeling dient te worden uitgevoerd. Daarnaast dient de continuïteit in de klas en in de school voldoende geborgd te blijven en dient afgesproken te worden wie de zorg overneemt bij afwezigheid van de leerkracht;
- Akkoord door het bevoegd gezag van de school.

De schoolleiding is verantwoordelijk en aansprakelijk voor al het handelen van het personeel dat in werktijd plaatsvindt, tenzij de rechter op grond van de redelijkheid en billijkheid anders beslist.

Mocht er zich tijdens het uitvoeren van de medische handeling een calamiteit voordoen, wordt gehandeld volgens het formulier 'handelen bij calamiteiten' (noodnummer bellen en ouders informeren), te vinden in [Bijlage 5](#).